

кататимно-імагінативного методу, що неодноразово підкреслював автор методу Х. Льюйнер.

Ключові слова: кататимно-імагінативна психотерапія (КІП), три ступені КІП, функціональна структура трьох ступенів, формування професіонала-психотерапевта, інструменти психотерапевтичного впливу в КІП, теоретичні та методичні знання і навички, розвиток особистості майбутнього фахівця.

УДК 159.9-016 -22 -63- 64.22 -64.26 -72 -8 : 615.851

Гребінь Людмила Олександрівна

КАТАТИМНО-ІМАГІНАТИВНА ПСИХОТЕРАПІЯ ЯК СТРУКТУРНО-ПСИХОДИНАМІЧНИЙ МЕТОД

Гребінь Л. О. Кататимно-імагінативна психотерапія як структурно-психодинамічний метод. У статті представлено кататимно-імагінативну психотерапію як структурно-психодинамічний метод психотерапії. Реалізовано методологію побудови психотерапевтичних моделей. Розглянуто структуру психотерапевтичних методів загалом, складові структурно-психодинамічного методу зокрема: антропологію; періодизацію розвитку; модель психопатології та принципи симптомоутворення; форми терапевтичного впливу.

Ключові слова. Кататимно-імагінативна психотерапія (КІП), структурно-психодинамічна модель психотерапії, методологія, побудова психотерапевтичних моделей, психотерапевтична антропологія, періодизація розвитку, модель психопатології, принципи симптомоутворення, форми терапевтичного впливу, практикування КІП

Гребень Л. А. Кататимно-имагинативная психотерапия как структурно-психодинамический метод. В статье представлено кататимно-имагинативную психотерапию как структурно-психодинамический метод психотерапии. Реализовано методологию создания психотерапевтических моделей. Рассмотрено структуру психотерапевтических методов в общем, составляющие структурно-психодинамического метода

вчасности: антропологию; периодизацию развития; модель психопатологи и принципы симптомообразования; формы терапевтического воздействия.

Ключевые слова. Кататимно-имагинативная психотерапия (КИП), структурно-психодинамическая модель психотерапии, методология, создание психотерапевтических моделей, психотерапевтическая антропология, периодизация развития, теория психопатологии, принципы симптомообразования, формы терапевтического воздействия, практикование КИП

Постановка проблеми. Психодинамічний метод кататимно-імагінативної психотерапії (КІП) /синонімічні назви методу: сновидіння наяву, психоаналіз за допомогою образів, символдрама, керовані афективні образи, КВ/ створено німецьким професором Ханскарлом Льюнером. [20; 21; 46; 47; 48] У своїх статтях, базових підручниках автор представив власні дослідження та створену на їх основі методику використання сновидінь наяву в практиці психотерапевтичної допомоги пацієнтам з опорою на психоаналітичну теорію. Він починав дослідження у соціокультурному контексті післявоєнної постімперської Німеччини. Пізніше, у 90-стих роках, метод розповсюдився і в пострадянській постімперській Україні. Ми та наші колеги в той час опанували методичну складову КІП, отримали відповідні дипломи та право практикувати. Послідовність набуття кваліфікації психотерапевта КІП у пострадянських країнах було порушено у порівнянні з традиціями західної Європи, де методику викладали лише спеціалістам, що вже мали психотерапевтичну/ психоаналітичну освіту. Тож нам довелось здобувати психоаналітичну освіту додатково. В практиці суттєво відчувалась та лишається актуальною потреба в розумінні більш широких контекстів та більш глибоких смислів тих процесів, що відбуваються в терапії та забезпечуються за допомогою методик КІП. Доречна мисленева оптика психотерапевта-дослідника для виявлення глибинних смислів та способи послідовного висвітлення контекстів життя пацієнта й психотерапевтичного процесу дозволяють здійснювати останній більш влучно та економно. Цю потребу ми з колегами послідовно реалізуємо: паралельно з продовженням освіти проводимо власні дослідження, створюємо

моделі відповідних психотерапевтичних процесів, виявляємо методологічні корені методу КПП, який надає нам у досвід безцінну феноменологію практикування. Така траєкторія професійного розвитку дозволила створити авторську констеляцію КПП як структурно-психодинамічної терапії. Наразі представимо нарис нашої моделі структурно-психодинамічної терапії, який випробовується на даному етапі дослідження.

Аналіз досліджень і публікацій. Ханцкарл Льюйнер первинно зосередив свою увагу на тому, як феномени символізації через уяву можуть швидко та ефективно допомагати пацієнтам у важких життєвих обставинах. [13; 25; 23] Дослідження сновидінь, візуальних та інших чуттєвих феноменів, які виникають у змінених станах свідомості представлені багатьма попередниками Х.Льюйнера: Зігмунд Фройд [29], Карл Юнг [37], Герберт Зільберер [53; 54] Ернст Кречмер [30] Людвиг Франк [40] Йоганес Шульц [30] Карл Гаппіх [41] Роберт Дезуаль [9] тощо.

Учні та послідовники Х.Льюйнера продовжили дослідження в цій сфері: Е. Вільке, Х. Хенніг, Г. Хорн, Л. Кот'є-Бірнбахер, А. Хайгл-Еверс, Ф. Хайгл, Ю. Отто, У. Рюгер, У.Барке, В. Розендаль, М. Шнел, Ф. Седак, Н. Малахова тощо [1; 2; 6; 10; 27; 31; 32; 33; 39; 42; 43; 44; 45; 50; 51; 55]. Останнім часом фокус уваги дослідників КПП певним чином перемістився з імагінативного простору уявлень та символічних метаморфоз у простір психотерапевтичних стосунків [Хеніг, Барке Нор, Білоцерківський, Кісарчук, Малахова, Гребінь, Омельченко, Лазос]. При цьому Барке та Нор аналізують механізми й рушійні сили терапевтичного впливу та вагу стосунків між терапевтом і пацієнтом у цих процесах (що є актуальним трендом у сучасному психоаналізі), й протиставляють меншому, на їх погляд, значенню феноменів кататимних перетворень символів в імагінаціях. [2;] В Україні КПП практикують та ретельно вивчають на базі наукових установ З. Кісарчук, Я.Омельченко, Г. Лазос, Л. Гребінь [8; 11; 12; 13; 14; 15; 16; 17; 18; 22]. Також інші вітчизняні автори узагальнюють та описують свій досвід роботи в КПП: Печій П. [23], Шевченко Н. [34], Шльонська О. [35], Шумакова Л. [36] тощо.

Результати наших досліджень дозволяють так представити метод, щоб в його структурі знайшлося вагоме місце

як для терапевтичних стосунків, так і для базових льюйнеровських механізмів символічних перетворень у кататимних імагінаціях без взаємного заперечення.

Метою статті є викладення результатів методологічного аналізу КПП та його представлення як структурно-психодинамічного методу з описом моделі людини, її розвитку, основних дієвих сил та механізмів терапевтичної дії. Візуальне представлення просторового співвіднесення частин структури методу досягається завдяки схематизації та геометричним метафорам.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Чому метод КПП є особливо актуальним в сучасній Україні. Ханцкарл Льюйнер працював свого часу у соціокультурному контексті післявоєнної Німеччини. На наш погляд, який складено на основі розповідей німецьких терапевтів, його ровесників, цей період історії створював у найкращих представників тодішнього покоління парадоксальні відчуття причетності до могутнього коріння культури, болю війни, ран від уламків ілюзій скинутих фюрерів, сорому від причетності до цього, провини за смерті, здивування, як так могло статись, спрямованості розібратись та енергії рішучості унеможливити повторення жахів. Частина цього покоління певний час перебувала в полоні образів та спонукань геббельсової пропаганди та змогла «вийти назовні» образів, струсити мару. Тож вони, з одного боку відчули на собі силу уяви, її безмежність та «реальність», з іншого – її небезпеку та здатність обмежувати. Усвідомлення парадоксальної реальності уяви, мабуть, і підштовхнули Х. Льюйнера до ідеї використати силу цього феномену на користь зцілення хворих, віднайдіння рівноваги тими, хто її втратив. Пізніше вчені відкрили нейропсихологічні механізми уявлення (дзеркальні нейрони тощо), які забезпечують його властивості.

Соціологічні дослідження та перебіг соціально-політичного життя в країні свідчать, що в сучасній Україні спільнота та кожен громадянин особисто також потроху вириваються із задухи імперських міфів, з-під уламків колишньої московської імперії. Для значної частини населення ці процеси є важкими та болючими. Вже наші сучасники піддаються впливу образів з машини пропаганди загарбника, гібридної війни, бачат

на власні очі силу уяви, вплив образів на так званий реальний світ. Такий вплив посилюється багаторазово технічними засобами, телебаченням та інтернетом. Хоча, вірогідно, дієві фактори пропаганди часів II світової війни посиленої радіо (без візуальних образів) дещо відмінні, від сучасних, психологічну основу здатності вражати вони мають спільну – здатність людини уявляючи образи – відчувати емоції. Інші психічні феномени (здатність до критичного мислення, компетенції, створення сталих стосунків, наявність екзистенційного досвіду, опірності до фрустрацій, психологічних травм тощо) очевидно впливають на те, чи стане здатність особи до уявляння – опорою та порятунком, чи пасткою та обмеженням. Тож, мабуть не дарма українські КІ терапевти відчують цей метод, мають подібний до льойнеровського феноменологічний досвід та рішучість користатися ним за для розвитку та одужання пацієнтів.

Х. Льойнер будуючи метод КПП перебував у філософсько-науковому контексті тогочасної Європи, «стояв на плечах» певних гігантів. Багато з «силових ліній» наукового простору сприймалися як апіорні, базові та не обговорювались спеціально на сторінках підручників. Та на них зважали сучасники, бо метод передавався у спільному практикуванні КПП: терапії, на супервізіях, навчальних семінарах майстрами та їхніми учнями з того самого філософсько-наукового контексту. Цікаві колізії відбулися в процесі перенесення методу до відмінного простору пострадянських країн. Філософсько-науковий контекст цих країн був відмінним, ці відмінності – не усвідомленими. Новий для методу простір виявився не цільним не тільки формально (складений з різних самостійних держав), а й по суті: силові лінії переконань та способів мислення тягнулись між різними парами полюсів філософських апіорі. Організаційно також відбулись підміни про які ми вже згадували вище. У навчальних програмах виникли хибні відсилання до начебто самодостатності методу, що «підтверджувалось» не правдивими твердженнями, що метод, як самостійний, начебто визнається лікарняними касами. Саме зараз, як ми вважаємо, склались сприятливі умові для сучасних спеціалістів КПП у сукупності для серйозного аналізу та висновків: достатній власний досвід практикування методу, відчуття феноменології; набуто знань та навичок з основ психоаналізу; відкриті можливості безпосереднього та

систематичного спілкування з носіями психодинамічного методу загалом та КПП зокрема із «материнського» філософсько-наукового простору Європи; завдяки інтернету відкрито доступ до іноземної літератури; набуто відчуття професійної ідентичності в методі та бачення загального психотерапевтичного контексту, що складається з інших методів; набуто досвіду рефлексії форм мислення тощо. В таких умовах стає можливим не тільки працювати над подальшим вдосконаленням методу, а й над концептуалізацією значення сфери уявного загалом та в практикуванні КПП, створення та вдосконалення онтологічної моделі практикування психотерапії з використанням кататимних імагінацій. Онтологічна модель мусить надати структурності, яка б була розімкненою, відповідно до характеристик об'єкту практикування (людська психіка, стосунки), впорядкованою та містити простори різної розмірності: від філософських підмурків, візерунків загальнолюдської інтенційності до конкретності феноменологічного досвіду окремої особи.

I. Джерела. Онтологічна структурно-психодинамічна модель психотерапії створювалась нами протягом більш ніж двадцяти років. В її основу покладено наші дослідження феномену часу. [3; 5;] Методичною базою феноменологічного досвіду стало практикування КПП. Теоретичними витокami – поле сучасного психоаналізу (теорія об'єктних стосунків, структурний психоаналіз тощо), ідеї Х.Льойнера, О.Кернберга, Л.Люборски тощо. Методологічною основою – філософські ідеї Н.Кузанського, А.Бергсона, З.Фрейда, М.Хайдеггера, Ж.Лакана тощо. [4; 7; 8; 19; 28; 29; 30; 37]

II. Структурно-психодинамічна модель психотерапії. 4 складові моделі.

Психотерапевтичні моделі зазвичай створюються, по-перше, відповідно до вимог практики автора з урахуванням особливостей психопатології його пацієнтів; по-друге, на ґрунті антропології, якої автор дотримується. Але у психотерапевтичній літературі антропологія та методологія, які покладаються в основу моделей, рідко артикулюються явним чином. Також не завжди надається основа класифікацій. Це стає проблемою для порівняння різних моделей, теорій, методів.

Представимо в Таб.1. чотири необхідні та достатні складові для створення моделі змінного об'єкта загалом, психотерапії зокрема та структурно-психодинамічну психотерапію як приклад.

Таблиця 1.

Складові моделі психотерапії

Значення складової частини (для будь-яких об'єктів)	Складові моделі психотерапії загалом		Приклад: специфіка структурно-психодинамічної моделі психотерапії
	Номер розділу у статті	складова модель	
об'єкт дослідження у просторі	II.1.	антропологія	структурно-психодинамічна антропологія
нормативні зміни об'єкту дослідження у часі	II.2.	періодизація розвитку	структурно-психодинамічна періодизація розвитку людини як модель нормативних змін об'єкту дослідження у часі
Варіативна модель відхилень (від змодельованої норми) розвитку об'єкту	II.3.	Теорія психопатології та принципи симптомоутворення	структурно-психодинамічна модель психопатології та принципи симптомоутворення
Способи набуття феноменологічного досвіду взаємодії з об'єктом	II.4.	Впорядковані форми практикування, терапевтичних впливів	Сучасна кататимно-імагінативна психотерапія

Визначимо об'єктом психотерапії як дослідницької дисципліни – людину в її специфічних стосункових проявах. Така дисципліна змушена використовувати відповідні, відмінні від природничих наук *інструменти пізнання*, а саме: первинне синтетичне сприйняття об'єкту; аналітичні процедури; створення особливих умов для пізнання (домовленостей та правил).

Як створити модель психотерапії, або систему моделей, яка б відповідала цим параметрам? На нашу думку, можна

спробувати відповісти на це питання завдяки поняттю **онтологічної структури людини** як сукупності сталих сутнісних зв'язків (спільних для усіх людей) та створити методологічну конструкцію – онтологічну модель та систему підпорядкованих моделей, яка б створювала можливості для розрізнення способів мислення та якості зв'язків (стосунків) як пацієнта, так і самого психотерапевта. Завдяки такому інструменту – онтологічній моделі – терапевт отримує можливість розрізняти власні способи мислення та, відповідно, адекватно використовувати у роботі такий складний інструмент як контпереносні почуття та стосунки (синтетичне сприйняття об'єкту) й одночасно здійснювати аналітичні процедури згідно з домовленостями та правилами (рамкою).

Далі, відштовхуючись від поняття онтологічної структури визначимо та будемо розрізняти такі фокуси уваги в мисленні:

- **онтологічну структуру** людини ми приймаємо за константу – стійке, стає, універсальне утворення;
- **форми здійснення** онтологічної структури ми розглядаємо варіативними, але закономірними у конкретному соціокультурному оточенні певної доби; (в різних культурах та в різні епохи форми здійснення онтологічної структури можуть мати різні закономірності)
- **змістове наповнення** онтологічної структури ми приймаємо як таке, що є унікальним для кожної особи.

Наступним кроком визначимо кожен склад сукупного поняття **структурно-психодинамічна модель психотерапії**.

Ми розглядаємо **структуру** як сукупність певних відносно стабільних зв'язків між чим-небудь. **Психодинаміку** ми визначаємо як взаємодію психічних сил (іноді у формі конфлікту – спрямованих на зустріч одна одній психічних сил), яка створює рух, зміни в людині. **Психотерапію** будемо розглядати як систему керованого впливу на особу чи групу осіб, який здійснюється з метою отримання бажаних змін згідно із запитом пацієнта та в межах професійної компетентності психотерапевта та етичних норм.

Також визначимо поняття людини, яке далі будемо розглядати більш ретельно. **Людину** ми розглядаємо як складну чотиривимірну динамічну структуру стосунків різної розмірності.

В процесі конструювання моделі психотерапії ми відшукували спільне між об'єктом дослідження у психотерапії (людину) та відповідних психотерапевтичних інструментів, спроможних до спрямованої взаємодії з об'єктом. Причиною покласти в основу моделювання людини поняття динамічної структури стало очевидне спостереження, що психотерапевт, як один із суб'єктів сприйняття та пізнання, вже має попередні установлення свідомості (які частково, як феноменолог, може «брати в лапки»), також диференційовану, але не розщеплену психіку та внутрішні рушійні сили. Таким чином його психіка, як основний інструмент роботи, є певним чином структурно організованою та рухливою. Певною мірою організованим є і синтетичне сприйняття. Таким чином, само поняття «динамічної структури» є спільною одиницею вимірювання як для об'єкту, так і для інструменту дослідження.

Навіщо в психотерапії потрібна психотерапевтична антропологія? Антропологія загалом це наука про людину. (грецькою: *ανθρωπος* — людина, *λογος* — наука, слово, розуміння, пізнання). *Психотерапевтична антропологія* – це знання про людину в просторі психотерапевтичного процесу, є одним з інструментів психотерапевта. Це те, як саме, скрізь яку призму, оптику, психотерапевту зручно роздивляться особу в системі стосунків, щоб якісно здійснювати психотерапевтичний процес. Вміння свідомо користуватись професійними інструментами, як відомо, – є однією з ознак достатньої кваліфікації в будь-якій професії. Поняття «оптичних приладів» ми використовуємо як метафору психотерапевтичного інструментарію. «Оптичні прилади» в психотерапії використовуються як для наближення в розуміння інтимності, так і для віддалення, відчуження; як здатності до співпереживання та рефлексії.

II. 1. Структурно-психодинамічна модель психотерапії.

Антропологія

В результаті минулих досліджень ми створили зручну та, на наш погляд, точну модель, в якій людина розглядається як складна чотиривимірна динамічна структура стосунків різної розмірності, як складний чотиривимірний об'єкт/суб'єкт розвитку. Цю модель побудовано на основі ієрархії єдності Миколи Кузанського (див. Рис1), яка містить такі виміри: єдність

тілесності; єдність здорового глузду; єдність розуму; вища Божественна єдність.

Ієрархія єдності Миколи Кузанського

Вища божественна єдність

Рисунок 1. – Ієрархія єдності за М. Кузанським. Модель людини

За основу ми обрали саме цю модель (рис. 1.), тому що вона є розімкненою; надає основу власного впорядкування; знімає у собі (обіймає) інші відомі моделі; надає нових можливостей для практикування психотерапії. Використовуючи її у просторі психотерапевтичної практики та досліджень ми розгортаємо ідеї М.Кузанського новими гранями та наповнюємо конкретним феноменологічним змістом; модель, зберігаючи свою онтологічну структуру, проявляється в інших ракурсах, а ми використовуємо різні геометричні метафори для її пред'явлення. Коротко опишемо виміри цієї антропології.

II.1.1. Модель людини (психотерапевтична антропологія), вимір тілесної єдності.

Тілесна єдність у практиці здійснюється як кататимне переживання, дана людині у психо-біологічних відчуттях та соціально обумовлених структурах, які проявляють себе через темперамент, емоції та тілесні відчуття людини, синтетичне проживання нею світу. Ця єдність може бути представлена у вигляді геометричної метафори - 1-вимірного простору лінії (рис. 2.). Як і у фізичному просторі, лінія (метафора тілесного проживання) стає основою для створення диференційованого багатовимірного внутрішнього простору особи в онтогенезі.

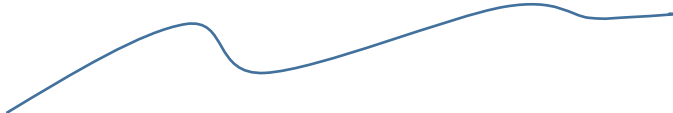

Рисунок 2. – Одновимірний простір лінії.

П.1.2. Модель людини (психотерапевтична антропологія), вимір здорового глузду.

Вимір (єдність) здорового глузду здійснюється як структура уявлень, міркувань, імагінацій, проявів характеру, – знімає у собі вибір тілесності, засвоюється немовлям завдяки емоційно забарвленому кататимному спілкуванню на навчання у мовному середовищі. Розмірковування здорового глузду природно спрямовані на тілесні прояви світу, які нам самі собою вже дані у відчуттях та переживаннях, безпосередньому досвіті. Ця єдність може бути представлена у вигляді геометричної метафори – 2-вимірного простору поверхні. (Рис.3.)

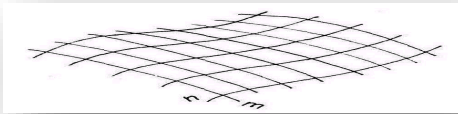

Рисунок 3. – 2-вимірний простір поверхні.

П.1.3. Модель людини (психотерапевтична антропологія), вимір розумної єдності.

Вимір розумної єдності здійснюється як здатність виходити за межі уявного, здійснювати трансценденцію, рефлексію співвіднесення форми розмірковування та їх предмета, розрізнення тілесних проявів та уявлень про них. Засвоєння виміру здійснюється особою у соціальних стосунках (досвіді співвіднесення власних бажань та бажань інших осіб). Можливості виміру проявляються у здатності особи розрізнити та утримувати особою своїх та чужих границь, ставити мету, здатності до гумору, поваги, наявності цінностей; здатності до мислення, символізації. Ця єдність може бути представлена у вигляді геометричної метафори - 3-вимірного простору об'єму. (Рис.4.)

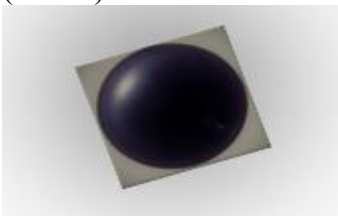

Рисунок 4. – 3-вимірний простір об'єму.

Мислення розмикає логічні конструкції здорового глузду, які здебільшого якісно зімкнені. Символізація дозволяє розрізнення уявного та реального (за Ж.Лаканом) та створює передумови здійснення принципу реальності; відкриває можливість свідомого опанування таких форм існування, які поза цим виміром здійснюються за принципом задоволення.

II.1.4. Модель людини (психотерапевтична антропологія), вимір розімкненості (вищої єдності)

Вимір вищої єдності знімає собою попередні виміри; є структурно необхідним для тримання розімкненим вимір розумної єдності та всієї системи. 4-ий вимір на 2- омірній поверхні аркушу зобразити досить важко, тому ми означаємо його умовно як дугу, яка розмикає. (Рисунок5)

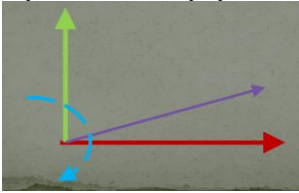

Рисунок 5. 4-вимірний розімкнений простір.

Питання про причини, смисл та автора існування особи є відсиланням за межі цього існування, трансценденцією, яка завершує модель за змістом, а структурно забезпечує її принципову незавершеність.

Завдяки цьому виміру стають принципово можливими якісні зміни, свобода волі, творче натхнення, екзистенційний вибір, кохання, поезія, відповідальність, віра тощо. Не тільки екзистенційні терапевти, але і практично всі глибинно зорієнтовані спеціалісти на певних етапах психотерапевтичного процесу більш-менш успішно можуть працювати в цьому вимірі. Але, буває, що вони все ж не мають відповідних, співвіднесених з психодинамічним підґрунтям, теоретичних та онтологічних моделей. Зауважимо, що наявність у мовленні таких слів, як «бог», «духовність», «смысл», «свобода» не є гарантією утримання суб'єктом цього виміру, стану розімкненості. Ці слова можуть здійснюватись не як екзистенція, а як уявлення, 2-вимірний образ. В суспільстві ми можемо подекуди спостерігати такі феномени як фанатизм, фетишизм, галюцинації релігійного

змісту тощо. Через призму нашої моделі видно, що ці феномени якісно подібні за ознакою 2-вимірності: вони можуть бути описані як стан замкненості, «сплюснутості» свідомості на конкретику 2-вимірних образів та уявлень, які сприймаються та інтерпретуються буквально. Таким чином структурно в цих випадках не працює символічна функція. В наш час, на жаль, це вкрай актуально. Ця модель дозволяє розрізнити та працювати з подібними станами свідомості.

У підсумку розділу П.1. зазначимо, що феномен інтуїтивно зрозумілого у відчуттях, але якісно незбагненого, що покладено в основу четвертого виміру і всієї моделі – розмикає свідомість зберігаючи іманентність реального переживання. В просторі психотерапії це важливо як для психотерапевта, так і для пацієнта.

П.1.5. Деякі наслідки структурно-психодинамічної антропології.

Коротко опишемо деякі наслідки, що витікають зі структурно-психодинамічної антропології. Кожна теза потребує додаткового розгорнення в подальших дослідженнях.

П.1.5.1. Онтологічні потреби людини

Відповідно до описаних вимірів онтологічної моделі людини - структурно-психодинамічної антропології - ми виокремлюємо чотири онтологічні потреби людини.

- Потреба відчувати, переживати та проживати;
- Потреба відчужувати власні переживання, виносити їх назовні, створювати уявлення про це;
- Потреба символізувати (розрізнити переживання та форми його здійснення);
- Потреба розмикати свідомість.

Згідно з моделлю, онтологічні, тобто сутнісні потреби людини, мусять задовольнятися повсякчас, поки людська істота є людиною. Відповідно, коли феномени, які є сутнісними для людини (в цій антропології), не здійснюються, особа втрачає людську сутність.

П.1.5.2. Співвіднесення структурно-психодинамічної антропології з топікою Ж. Лакана.

На цьому етапі викладення матеріалу стає можливим порівняння структурно-психодинамічної антропології з топосами людського існування, які виокремив Ж. Лакан, а саме:

реальним, уявним та символічним. Він представив їх у формі геометричної метафори Борромейова вузла (Рис.6.) та розумів кожен як місце для..., отвір, недостачу. За Ж. Лаканом, в цих топосах-отворах зароджуються потяги (побудження, драйви) людини.

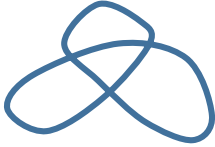

Рисунок 6. – Вузол Борромей.

Ми вважаємо, що поняття виміру більш точно втілює устрій людини, який ми моделюємо, у порівнянні з поняттям топосу. Обидва поняття є просторовими, та виміри в геометрії послуговують для опису розмірності простору (n-вимірний простір). Цю характеристику ми вважаємо суттєвою для моделювання людського устрою, розмірності функціонування структури особи. Далі ми використаємо її для розуміння феноменів структурного розвитку та регресії, будуть описані процеси набуття та втрати +/- 1-го виміру функціонування структури особи.

Вимір тілесної єдності ми співвідносимо з топосом лаканівського реального; здоровий глузд із реальним; мислення із символічним. Додатково ми вводимо окремий вимір розімкненості. (Рис. 7.)

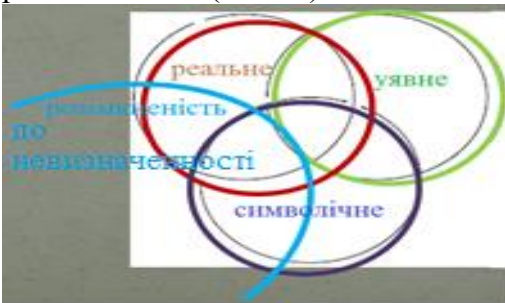

Рисунок 7. – Топологія Ж. Лакана та вимір розімкненості.

II.1.5.3. Простір та час.

Психотерапевтична антропологія описує просторовий устрій людини (просторові співвіднесення структури стосунків, яка віддзеркалюється в устрої психічних процесів, функцій тощо). Людина змінюється протягом життя, тож нагально

потрібною є модель функціонування людини у часі. Антропологія та періодизація розвитку в психотерапії, як простір і час в об'єктивному світі, створюють систему координат для побудови професійного інструментарію. (Рис.8.) Проілюструємо цю тезу геометричною метафорою. На рисунку бачимо: x , y , z та r – це виміри антропологічного простору; t – час, параметр змінності об'єкту.

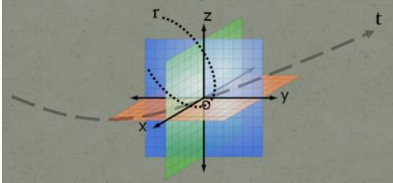

Рисунок 8. – Система координат побудови психотерапевтичного інструментарію: антропології та періодизації розвитку.

Опишемо структурно-психодинамічну періодизацію розвитку людини.

II.2. Структурно-психодинамічна періодизація розвитку людини

II.2.1. Поняття розвитку.

Процес *розвитку* людини ми розглядаємо виходячи з традицій психодинамічного, структурного підходів та етимологічного методу. У значенні слова розвиток вже закладено попередня визначеність напрямку змін. Ймовірно слово у своєму первинному значенні описувало процес розгортання сувою, який попередньо кимось було написано та згорнуто. (Рис.9.)

Рисунок 9. – Розвиток - розгортання сувою.

Таке тлумачення відсилає нас до питання про походження людини: Бог, вищі сили, закони природи – хтось із зовні, «автор сувою», створив людину і в процесі розвитку людина здійснює його «розгортання». Напрямок розвитку у структурі сенсів самого слова «розвиток» вже задано. Тож у випадках, коли спрямованість не є визначеною, ми не можемо говорити про розвиток, лише про зміни або незмінність. Відповідь на питання про суб'єкта розвитку: «Хто або що визначає спрямованість?» є одним з витоків різноманітності уявлень про світоустрій у

різноманітних культурах, філософіях, теологічних системах, у наших головах.

У реальному житті ми спостерігаємо, як багато претендентів намагаються зайняти місце суб'єкту нашого розвитку та визначати напрямок течії наших життів: мас-медіа, філософські ідеї, окультні секти, організації, певні особи тощо. Одночасна активність кількох претендентів на місце суб'єкту розвитку в життєвому просторі, відповідні шарахання певних осіб.

Мета розвитку. Відповідно до моделі, правильною *структурною метою розвитку* ми визначаємо структурну зрілість як здатність самостійно здійснювати онтологічну структуру людини. Слідом за Р. Фейрберном, ми вважаємо, що вектор розвитку спрямовується від інфантильного → до зрілого існування людини.

Ознаками зрілості, за результатами аналізу літератури та наших досліджень є: здатність співвідносити власні бажання з бажаннями оточення; наявність відчуття власних кордонів та меж інших людей, істот; здатність до поваги; досвід створення та підтримання стабільних стосунків одночасно більш ніж із двома особами; здібність бачити та враховувати стосунки між іншими людьми, розуміти своє відношення до цього; здатність перебувати в самотності; досвід відчуття власних устремлінь, контроль над агресивними та лібідонозними імпульсами завдяки принципу реальності; відокремлення бажань від форм їхнього здійснення; розуміння умовностей; розрізнення буквального та переносного сенсів слів та подій; почуття гумору. Перефразовуючи З. Фрейда зробимо узагальнення: зрілою є людина, яка здатна радіти в коханні та в праці. Тобто, мати сформовані бажання, цікавість та повагу до людей як наявність інтенції до життя, гнучкої спрямованості на лібідонозні об'єкти; та здатність здійснювати відповідальність, утримувати контексти соціальних стосунків та суспільних потреб, здійснювати власні бажання в цих контекстах в адекватних формах.

Моделюючи поетапно ідеальний процес розвитку (створюючи своєрідний еталонний вимірювальний пристрій) ми отримуємо можливість помічати відхилення у реальному розвитку конкретної особи, якісно та кількісно оцінювати ці

відхилення, створювати стратегії та обирати адекватні методи для відновлення нормального плину розвитку.

П.2.2. Етапи розвитку людини.

Розгорнемо 4-вимірну онтологічну модель людини за вектором часу та опишемо основні етапи розвитку.

Аксиома. У цій роботі ми виходимо з такого ствердження: *«Онтологічна структура людини існує для дитини вже до його народження у повному обсязі».*

Онтологічна структура людини для дитини опосередковується: хіміко-біологічними процесами, ритмами організму матері, її емоційним станом; генетичним кодом немовляти; системою уявлень про світ, що існує в його оточенні; стосунками в батьківській родині; мовою; системою правил та норм, яким підпорядковується родина тощо. Саме *батьківські фігури утримують для немовляти ті виміри онтологічної структури, які він поки що не спроможний тримати самотійно (на інфантильних етапах свого структурного розвитку)*. Таке бачення процесу розвитку людини та онтологічної структури розгортає нові можливості розуміння людини як соціальної істоти.

Ще раз зазначимо, що онтологічну структуру людини в нашому підході ми приймаємо за константу – стійке універсальне утворення; форми здійснення онтологічної структури ми розглядаємо як варіативні та закономірні в певному соціокультурному оточенні певної епохи; змістовне наповнення онтологічної структури – унікальним для кожної особи. Питання про походження та автора онтологічної структури в цьому дослідженні ми не розглядаємо. Таке потрійне розрізнення на сутнісну універсальну структуру – форми її здійснення – змістовне наповнення – дозволяє позбуватись протиріч у багатьох сучасних дискусіях про рівність, однаковість, унікальність; шкоду та користь національних відмінностей, релігійних переконань, різноманітності життя тощо. Ці теми ми будемо висвітлювати окремо згодом.

Закономірності структурного розвитку. На цьому етапі досліджень закономірності структурного розвитку виявились таким чином: *протягом життя особа набуває досвіду самотійного здійснення онтологічної структури, кілька разів повторюючи в різних контекстах три якісні етапи*

формоутворення та змістовного наповнення – так званий тритактний рух.

Контексти три-тактного руху структурного розвитку (в українській культурі). (1) Перший три-тактний період відбувається в контексті родинних стосунків, де й створюються первинні форми здійснення онтологічної структури людини в умовах емоційного - тілесного спілкування з певними стійкими об'єктами (в ідеалі – з мамою та батьком); (2) другий – в ширшому соціокультурному контексті, де позиції та об'єкти є більш-менш варіабельними; Відповідно до моделі теоретично мусять існувати ще і такі контексти: (3) третій тритактний рух в контексті незбагненого та трансцендентного; (0) нульовий тритактний рух в контексті біологічного (в утробі). Ці контексти наразі ми ще не досліджували ретельно. Наш опис визначених періодів та етапів увібрав у себе досвід наших попередників, які вивчали процеси розвитку людини, ми вдячні: З.Фройдю, К.Юнгу, В.Фейберну, К.Абрахаму, М.Кляйн, Д.Віннікотту, Ф.Дольто, У.Біону, М.Малер, Е.Еріксону, Ж.Лакану, О.Кернбергу, Г.Хорну та іншим.

Основою нашої періодизації стало виділення етапів засвоєння онтологічної структури, формоутворення, набуття унікального змістовного досвіду людиною протягом життя, що є по суті утворенням структури особистості. Ми описуємо механізми, як саме особа набуває спроможності самостійно утримувати та відновлювати кожен з вимірів онтологічної структури людини.

Періоди та етапи структурного розвитку.

П.2.2. 1.1. Перший три-тактний період. Формоутворення в контексті стосунків у родині. **Етап 1.1. [0-6 місяців]** Розвиток немовляти від народження приблизно до шести місяців.

Після фізичного народження немовля ще деякий час лишається у полі спів-присутніх дорослих, які виконують батьківські обов'язки. (Рис. 10.) Схему формоутворення об'єктних стосунків на цьому етапі можемо умовно назвати «монадою» або етапом нормального психотизму. В цей час немовля вже має здатність підтримувати стосунки з оточенням, яке для нього має властивості середовища. Представимо кілька геометричних метафор цього етапу на Рисунку 10.

Рисунок 10. – Період монади або етап нормального психотизму.

В період монади або на етапі нормального психотизму формується спроможність до переживання. На нейро-гуморальному рівні немовля лишається залежною від матері істотою, ще деякий час світ лишається недиференційованим на зовнішній та внутрішній, сприймається як середовище. Інші виміри онтологічної структури сприймаються та переживаються дитиною безпосередньо через тілесні відчуття, які узгоджуються з біохімічними ритмами організму матері, інтонаціями, коливаннями запаху тіла матері, смаку молока (коливання нейро-гуморального балансу в її організмі є відповідним її психофізіологічному стану, настрою, емоціям); опосередковано через структури часу, життєві ритми родини, мовлення та мову батьків.

II.2.2. 1.2. Перший три-тактний період. Етап 1.2.

[6 – 18 місяців (-36 м.)] Розвиток немовляти з шести до вісімнадцяти місяців, стадія діади, стадія дзеркала за Ж.Лаканом. (рис. 11.)

Якісним прирощенням структури є формування психічних меж, об'єктів, можливість самостійного утримання виміру уявного. Формується здатність виносити власні переживання назовні (обговорювати їх). Формується образ тіла, спроможність самостійно створювати та утримувати стосунки з об'єктами.

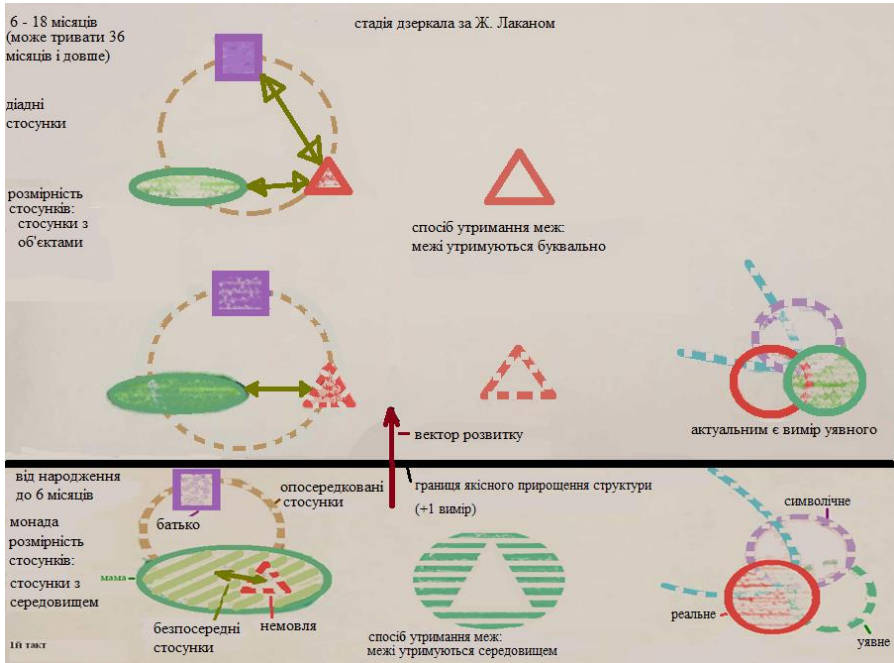

Рисунок 11. – Період діади або етап нормальної межовості.

II.2.2. 1.3. Перший три-тактний період. Етап 1.3.

[3-6 років Розвиток дитини від Вісімнадцяти місяців
Приблизно до п'яти-шести років]

Стадія триангуляції, завершення доедипальної та едипальна стадія у фрейдівському психоаналізі; формування здатності долати відчуження завдяки функції символізації. (Рис. 12.) Якісне прирошення структури: спроможність створювати стосунки не тільки з об'єктами, а й зі зв'язками між об'єктами. Механізм формування спроможності самостійно створювати та утримувати потрібну структуру стосунків: символічна кастрація батьківською фігурою інфантильних форм реалізації бажання.

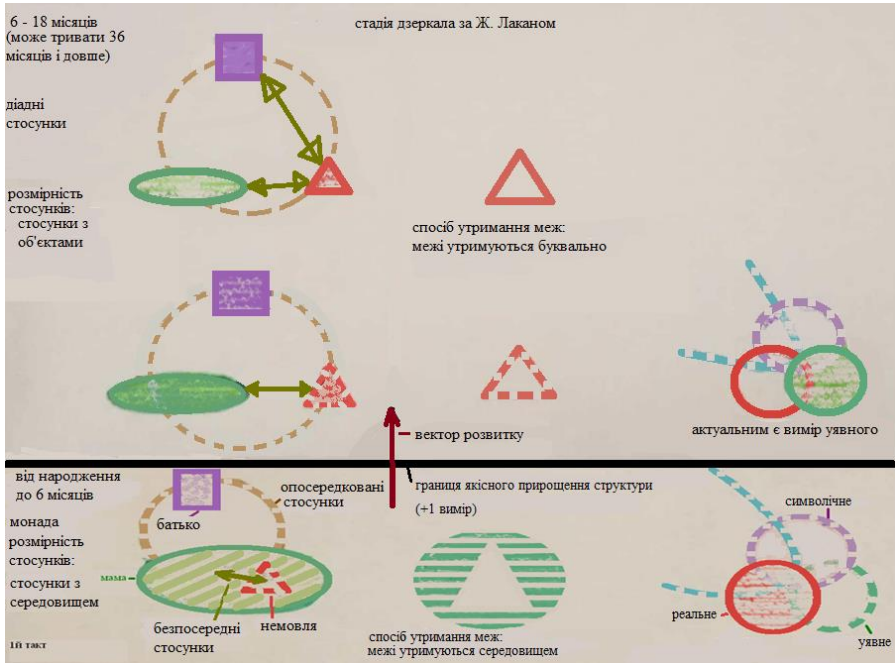

Рисунок 12. – Період триангуляції або етап нормального невротизму.

П.2.2. 2. Другий тритактний період.

Наступні етапи як на другому колі оберту спіралі повторюють основні задачі структурного розвитку перших трьох етапів, але в широкому соціальному контексті. Структурна спроможність та надбання першого тритактного періоду випробовуються у нових стосунках. Виникають можливості закріпити, прибрати або пом'якшити деякі особливості структури (які утворились на попередньому етапі) користуючись зв'язками з новими значущими об'єктами. (також збагачення форм реалізації структури та змістовного наповнення)

Рисунок 14. – Спіральна траєкторія структурного розвитку особи (повторення тритактних періодів формоутворення у різних контекстах)

Е
Т
а
п

полягає у підготовці зовнішнього, відносно родини, плацдарму, щоб пізніше було звідки здійснювати критичне переосмислення набутих форм базової структури стосунків. Актуальним є – переживання тілесних відчуттів, засвоєння нових тілесних навичок, (спорт, музика тощо), проживання різноманітних форм соціальних стосунків завдяки засвоєнню культурних форм.

Е

т

а

п

Актуально – отримати та сприйняти свої соціальні відлуння; думки про себе, авторитет, повагу, обмеження.

Е

і

а

У період пубертату («друга стадія дзеркала») з одного боку, продовжується освоєння зовнішнього світу, з акцентом на стосунки з новими людьми, виділяючись здійсненням окремих завдань, а з іншого – розвитком внутрішньої структури, зокрема, з подібною до едипального періоду трьох-шести років, коли виникає можливість та необхідність символічної кастрації інфантильного формального базису, у зв'язку з переживанням світського доповіддя підлітка власній жетивності в одній з форм середнього. Сприймаючи узагальнення від уявлень та заради символічної функції, очирають від родинної структури зростаючі, «другий дитиний етап період» говоємо тому, що вперше в ранньому віці «символічну кастрацію»³ здійснює батько на ґрунті зовнішнього для дитини Закону. Закон як структура «правильних» зв'язків, смислова з'єднаність простору та послідовності життєвих подій, передається дитині у спадок від батьків. У юнацькому віці Закон може встановлюватись самостійно в результаті екзистенційного самовизначення на внутрішніх самовільних засадах.

П.3. Модель психопатології та принципи симптомутворення

³ «Символічна кастрація» - заборона батьківською фігурою для дитини використовувати інфантильні форми реалізації бажання з одночасною підтримкою самого бажання.

В сучасному професійному середовищі використовуються різноманітні діагностичні моделі, психіатричні, психологічні, психодинамічні, які безперервно удосконалюються. В цій статті ми не будемо ретельно розгортати цю велику тему. Скажемо лише, що основою нашого дослідження стала діагностична модель Отто Кернберга. Він розрізняє *чотири рівні організації особи та патологій характеру: невротичний тип (патології високого рівня організації); межовий М. (патології межового рівня); межовий Н. (патології нижчого рівня); психотичний тип організації особи.*

Принципи симптомутворення. Сформулюємо один із принципів симптомутворення виходячи з виділених вище онтологічних потреб:

Теза 1. Онтологічні потреби задовольняються завжди, поки особа лишається людиною.

Теза 2. В разі незадоволення онтологічних потреб безпосередньо, утворюються симптоми, які задовільняють їх симптоматично.

III. Форма терапевтичного впливу

Кататимно-імагінативна психотерапія є формою терапевтичного впливу в нашій моделі психотерапії. Структура методу КІП відповідає онтологічним потребам людини. В процесі КІП як структурно-психодинамічної психотерапії здійснюється виявлення зон безпосереднього та симптоматичного здійснення онтологічних потреб пацієнта. Створюються умови (є місце, час, методичні форми та способи опрацювання) для набуття досвіду правильного (згідно з правилами цієї моделі), не симптоматичного задоволення потреб. Потреба в переживанні та проживанні здійснюється в терапевтичних стосунках та кататимних імагінаціях; потреба у відчуженні власних переживань здійснюється у терапевтичному спілкуванні – мовленні та винесенні переживань на імагінативний екран та на аркуш малюнку у вигляді образів; потреба в символізації здійснюється в процесі аналітичного опрацювання. Потребу у розімкненні КІП терапевт здійснює на всіх етапах роботи.

Етапи терапевтичного процесу представимо графічно. Рисунок 15-18.

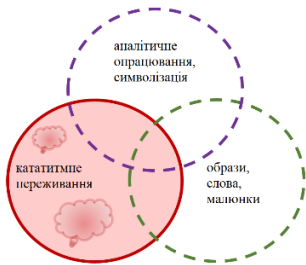

Рисунок 15. – Здійснення кататимних переживань.

Рисунок 16. – Здійснення відчуження: пошук образів, розповідь - опис процесу кататимних імагінацій, малювання.

Рисунок 17. – Здійснення процесу символізації – аналітичне опрацювання.

Рисунок 18 – Підтримання розімкненості.

Х. Льюнер досліджував процеси символізації та висунув революційну на той час тезу про структурну ідентичність символічних проявів та внутрішнього психічного стану. Ця теза стала для нас одною з основних в побудові моделі. Структурно-психодинамічна модель психотерапії так переформулює цю тезу:

структурна ідентичність символічних проявів та внутрішньо психічних станів здійснюється завдяки тому, що як символічні прояви, так і психічні стани є змістовно наповненими формами єдиної онтологічної структури людини. Ці форми є базовою набутою структурою функціонування психіки кожної окремої особи та проявляються нею на різному матеріалі зберігаючи сам візерунок особової структури.

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Ми коротко виклали результати методологічного аналізу КІП та представили *кататимно-імагинативну психотерапію як структурно-психодинамічний метод*, який містить складові: психотерапевтичну антропологію (модель людини), періодизацію розвитку, модель психопатології та принципи симптомоутворення, форму практикування методу, основні дієві сили та механізми терапевтичної дії. Викладаючи матеріал використали схематизацію, геометричні метафори, які дозволяють відображати у просторі співвіднесення понять та частин структури понять.

Найближчою перспективою подальших досліджень ми бачимо більш ретельну розробку теми психопатології та симптомоутворення в контексті структурно-психодинамічної моделі. Також важливим є застосування структурно-психодинамічної моделі психотерапії для дослідження окремих процесів та феноменів перебігу психотерапії, впорядкування (типологізацію) найважливіших механізмів психіки, терапевтичного спілкування; дослідження різних форм практикування КІП (індивідуальна, групова, парна тощо).

Список використаних джерел

1. Барке У. Психотерапия действует – посредством чего помогает кататимно-идагинативная психотерапия? Размышления о действующих факторах психотерапиию / Ульрих Барке// Кататимно-идагинативная психотерапия как психодинамическая образная психотерапия / Ульрих Барке. – Москва: Издательский дом «Атмосфера», 2008. – С. 61–79.
2. Барке У., Нор К. Кататимно-идагинативная психотерапия: учебное пособие по работе с идагинациями... - М.: Когито-Центр, 2019. – 397 с.

3. Бергсон А. Опыт о непосредственных данных сознания. / Анри Бергсон. – Москва: Московский клуб, 1992. – 224с.
4. Брейер Й., Фрейд З. Исследования истерии / Й. Брейер, З. Фрейд // Фрейд З. Собр. соч.: в 26 т. / Й. Брейер, З. Фрейд. – Санкт-Петербург: ВЕИП, 2005. – С. 397.
5. Босс М. Влияние Мартина Хайдеггера на возникновение альтернативной психиатрии / Медард Босс. // Логос. – 1994. – №5. – С. 88–100.
6. Вильке Э. Стили проведения психотерапевтической работы в символдраме / Эберхард Вильке // Типология личности в символдраме и других методах психотерапии. Сборник научных работ / Эберхард Вильке. – Ставрополь: Графа, 2009. – С. 6–13.
7. Гребінь Л. О. Феномен поваги/неповаги як соціокультурний чинник надання психотерапевтичної допомоги в структурно-психодинамічному підході. Глава 9 // Методичні рекомендації щодо врахування соціокультурних чинників в теорії та практиці психотерапевтичної допомоги особистості / [за редакцією З. Г. Кісарчук]. — Кіровоград: «ІМЕКС-ЛТД», 2013. – С. 137-152.
8. Гребень Л. А. Символдрама как психотерапевтический метод работы с семьей // Актуальні проблеми психології. Том III.: Консультативна психологія і психотерапія : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / За ред. Максименка С.Д. – Інститут психології ім.Г.С.Костюка НАПН України; - Міленіум, 2003. – Вип.2. – С.41-48.
9. Дезуаль Р. Направленное фантазирование / Роберто Дезуаль // К.Г. Юнг и современный психоанализ / Роберто Дезуаль. – Москва: ЧеРо, 1996. – (Хрестоматия по глубинной психологии). – С. 115–153.
10. Кататимно-имагинативная психотерапия как психодинамическая образная психотерапия: Сборник статей / Под ред. Садальской Е.В. – Вып. 1. – М.: Издательский дом «Атмосфера», 2008. – с. 10-25.
11. Кісарчук З. Г., Гребінь Л.О. Метод кататимно-імагінативної психотерапії в контексті особливостей його викладання.
12. Кісарчук З. Г., Гребінь Л. О., Омельченко Я. М. Кататимно-імагінативна психотерапія / З. Г. Кісарчук, Л. О. Гребінь.

- Я. М. Омельченко // Основи психотерапії : навч. посіб. / В. І. Банцер, Л. О. Гребінь, З. В. Гривул [та інш.] ; під заг. ред. К. В. Седих, О. О. Фільц, Н. Є. Завацька. — Полтава : Алчевськ : ЦПК, 2013. — 329 с. — С. 73-97.
13. Кісарчук З. Г., Гребінь Л. О., Омельченко Я. М. Кататимно-імагінативна психотерапія як метод допомоги постраждалим дітям/ З. Г. Кісарчук, Л. О. Гребінь. Я. М. Омельченко // Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки : методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І. М. Біла, Г. П. Лазос ; за ред. З. Г. Кісарчук. — К.: Логос. — 2016 — 232 с.
 14. Кісарчук З. Г., Лазос Г. П. Модель корекції негативних переживань підлітків засобами кататимно-імагінативної психотерапії як глибинно зорієнтованого методу / З. Г. Кісарчук, Г. П. Лазос // Актуальні проблеми психології [Т.3 : Консультаційна психологія і психотерапія] : зб. наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / за ред. : С. Д. Максименка, З. Г. Кісарчук. — К. : Ін-т психології імені Г. С. Костюка НАПН України; Видавець ПП Лисенко М. М., 2010. — Вип.7. — С. 189–211.
 15. Кісарчук З. Теоретичні та технологічні аспекти застосування сучасних методів психодинамічної парадигми у вітчизняних соціокультурних умовах // Актуальні проблеми психології. Том III. : Консультаційна психологія і психотерапія : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / За ред. Максименка С.Д. — Інститут психології ім.Г.С.Костюка НАПН України; — К.: Логос, 2014. — Вип.10. — С.5-20.
 16. Кісарчук З. Лазос Г. Кататимно-імагінативна психотерапія: теоретичні та технологічні аспекти застосування у вітчизняному психотерапевтичному просторі // Теорії і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / З.Г.Кісарчук, Я.М.Омельченко, Г.П.Лазос та ін.; за ред. З.Г.Кісарчук. — К. — Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. С. 8-37.
 17. Лазос Г.П. Технології застосування групової кататимно-імагінативної психотерапії (ГКПП) у роботі з підлітками / Г.П.Лазос // Науковий часопис НПУ імені М.П.Драгоманова. Серія № 12. Психологічні науки: 36.

- наук. праць. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2014. – С. 99-108.
18. Лазос Г.П. Соціокультурна специфіка у використанні в роботі з підлітками символдраматичного тесту-мотиву «Три дерева» // Теорії і технології застосування сучасних підходів до психотерапії у вітчизняних соціокультурних умовах: монографія / З.Г.Кісарчук, Я.М.Омельченко, Г.П.Лазос та ін.; за ред. З.Г.Кісарчук. – К. – Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2014. С. 38-58
 19. Лапланш Ж., Понталіс Ж.-Б. Л 24 Словарь по психоанализу / Пер. с франц. Н.С. Автономовой. — М.: Высш. шк., 1996. — 623 с.
 20. Лейнер, Ханскарл: Кататимное переживание образов: Основная ступень; Введение в психотерапию с использованием техники сновидений наяву; Семинар. – М.: Эйдос, 1996. – 253 с.
 21. Лейнер Х. Основы глубинно-психологической символики // Символдрама. Сборник научных трудов / Под ред. Я.Обухова, В.Поликарпова. Мн.: Европейский гуманитарный университет, 2001. – С. 246-269.
 22. Омельченко Я. Колискові пісні як засіб відновлення базової рівноваги травмованих дітей // Психологічна допомога дітям у кризових ситуаціях: методи і техніки : методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, І.М. Біла., Г. П. Лазос ; за ред. З. Г. Кісарчук. – К.: Логос. – 2016 – 232 с.
 23. Печій П. Символдрама в кризовій інтервенції / Петро Печій // Форум психіатрії та психотерапії. – Том 7. – Львів, 2012. – С. 84-89
 24. Програма підготовки фахівців за напрямом: "Психодинамічна психотерапія з використанням кататимних імагінацій" [Електронний ресурс]/Кісарчук З., Гребінь Л. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/groups/404953356199183/1808840482477123/>
 25. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій. Методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко... Царенко Л. Г.; за ред. З. Г. Кісарчук. – К. : ТОВ “Видавництво “Логос”. – 207 с

26. Різолатті Д., Арбіб М. Внутрішня мова. Тенденції в галузі нейронаук. 21 (1998), 194
27. Садальская Е. Перспективы развития кататимно-имагинативной психотерапии: от сновидений наяву к психодинамической образной психотерапии // Кататимно-имагинативная психотерапия как психодинамическая образная психотерапия: Сборник статей / Под ред. Садальской Е.В. – Вып. 1. – М.: Издательский дом «Атмосфера», 2008. С. 61-79
28. Ференци, Ш. Собрание научных трудов. — Ижевск: ERGO, 2013. — XIV, – 386с.
29. Фрейд З. Введение в психоанализ. Лекции //Пер. с немецкого Г.В. Барышниковой; Лит. ред. Е.Е. Соколовой, Т.В. Родионовой – Москва: Наука, 1989 – с.456
30. Хайгл-Эверс А. и др. Базисное руководство по психотерапии //СПб.: Речь, Восточно-Европейский институт психоанализа. – 2002. – 784с.
31. Хенниг Х. О динамике слова и образа в аналитическом процессе – размышления об определении места кататимно-имагинативной психотерапии (КИП) //Кататимно-имагинативная психотерапия как психодинамическая образная психотерапия: Сборник статей / Под ред. Садальской Е.В. – Вып. 1. – М.: Издательский дом «Атмосфера», 2008. С. 61-79
32. Хенниг Х., Фикенчер Е., Барке У., Розендаль Отношения и терапевтические имажинации. Кататимно-имагинативная психотерапия как психодинамический процесс. 2010. – ?с.
33. Хорн Г., Шесть этапов развития ребенка в зеркале символдрамы. (Выступление на Международном симпозиуме по проблемам психотерапии и профилактики психических нарушений у подростков, г. Калуга, октябрь 1997 г.) // Символ и Драма. Сборник статей. – Харьков: Регион-информ, 2000, № 1 (1), - С. 18-32
34. Шевченко Н.Ф. Психологічна допомога хронічно соматичним хворим: досвід використання методу символдрами // Актуальні проблеми психології. Том. 3.: Консультативна психологія і психотерапія: Зб. Наукових праць Інституту психології ім.Г.С.Костюка АПНУ / За ред.

- Максименка С.Д., Кісарчук З.Г. – Ніжин: МІЛАНІК, 2007. – Вип.4. С.194-202
35. Шльонська О.О. Використання кататимно-імагінативної психотерапії в роботі з батьківською групою // О.О.Шльонська // Актуальні проблеми психології. Том III. : Консультативна психологія і психотерапія : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / За ред. Максименка С.Д. – Інститут психології ім.Г.С.Костюка НАПН України; - Видавець Лисенко М.М., 2007. – Вип.4. – С.225-235.
 36. Шумакова Л.П. Кататимне переживання образів як метод психодіагностики та психокорекції сімейних стосунків // Актуальні проблеми психології. Том III.: Консультативна психологія і психотерапія : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України / За ред. Максименка С.Д. – Інститут психології ім.Г.С.Костюка НАПН України; – Міленіум, 2003. – Вип.2. – С. 138-145.
 37. Юнг К. Г. Аналитическая психология: теория и практика. Тавистокские лекции //СПб.: Издательский Дом «Азбука-классика. – 2007 – 240с.
 38. Arnheim R. Visual thinking. Berkeley and Los Angeles: California UP, 1967
 39. Bahrke U., W. Rosendahl Psychotraumatologie und Katathym-imaginative Psychotherapie
U. Bahrke, W. Rosendahl (Hrsg.)
2001 Pabst, Lengerich (травма)
 40. Frank,L.:Affektstörungen.
Studien über ihre Ätiologie und Therapie.
Julius Springer Verlag, Berlin 1913
 41. Happich, C.: Das Bildbewußtsein als Ansatzstelle psychischer Behandlung. Zbl. Psychother. 5 (1962) 633
 42. Hennig H. Zum Übertragungs-und Gegenübertragungsprozeß in der Katathym Imaginativen Psychotherapie1 //www. oegatap.at. – С. 7.
 43. Hennig H., E. Fikentscher, U. Bahrke, W. Beziehung und therapeutische Imaginationen Katathym Imaginative Psychotherapie als psychodynamischer Prozess Ein Leitfaden
 44. Horn, Sannwald, Wienand Katathym Imaginative

Psychotherapie mit Kindern und Jugendlichen
2006 Ernst Reinhardt Verlag München Basel

45. Kottje-Birnbacher, L. (1987): Gruppentherapie mit dem Katathymen Bilderleben. Tiefenpsychologische Arbeit und strukturierende technische Parameter. Prax Psychother Psychosom 32, 35-45
46. Leuner H. Katathymes Bilderleben. Ergebnisse in Theorie und Praxis. 2. Aufl. Huber. Bern. 1983. – S. 209 – 215 (+психосоматика)
47. Leuner H. Lehrbuch des Katathymen Bilderleben, Huber, Bern 3. – 1994.
48. Leuner H. Lehrbuch des Katathym-imaginativen Psychotherapie: Grundstufe, Mittelstufe, Oberstufe. 3. korr. und erw. Aufl. Bern; Göttingen; Toronto; Seattle: Huber, 1994.
49. Leuner H., Horn G., Klessmann E.: Katathymes Bilderleben mit Kindern und Jugendlichen, 3. Aufl. Reinhardt, München 1990
50. Schnell Monika Imaginationen im Dialog. Zur Dynamik der Übertragungs- und Gegenübertragungsprozesse in der KIP // Kottje-Birnbacher, L., Sachsse, U. & Wilke, E. (Hrsg.). Psychotherapie mit Imaginationen. Mit einem Vorwort von Gerald Hüther. Bern: Huber 2010
51. Sediak Franz Neue Wege – neue Motive in der KIP// Imagination, Nr. 3/1995 S.5-19
52. Siefert H. I. Imagination und Kommunikation im antiken Asklepioskult //Katathymes Bilderleben. – 1980.
53. Silberer, H.: Bericht über die Methode, gewisse symbolische Halluzinationserscheinungen hervorzurufen und zu beobachten. Jb. psychoanal. psychopathol. Forsch. 1 (1909) 302
54. Silberer, H.: Symbolik des Erwachens und Schwellensymbolik überhaupt. Jb. psychoanal. psychopatholog. Forsch. 3, 1912 621
55. Wilke, E., Kottje-Birnbacher, L., und H. Leuner (Hg.): Das Katathyme Bilderleben in der psychosomatischen Medizin. Huber, Bern, (+психосоматика)
56. Weber T., Shah H. Trauer und Trauma. –2013 [Elektronischer ресурс] / traumafokus – Режим доступа: <http://www.traumafokus.com/methode.html>

References transliterated

1. Bahrke U. Psihoterapiya deystvuet – posredstvom chego pomagaet katatimno-imaginativnaya psihoterapiya? Razmyishleniya o deystvuyuschih faktorah psihoterapiyu / Ulrih Bahrke // Katatimno-imaginativnaya psihoterapiya kak psihodinamicheskaya obraznaya psihoterapiya / Ulrih Bahrke. – Moskva: Izdatelskiy dom «Atmosfera», 2008. – S. 61–79.
2. Bahrke U., Nohr K. Katatymno-ymahynatyvnaia psykhoterapyia: uchebnoe posobyе po rabote s ymahynatsiyamy... - M.: Kohyto-Tsentr, 2019. – 397 s.
3. Bergson A. Opyit o neposredstvennyih danniyh soznaniya. / Anri Bergson. – Moskva: Moskovskiy klub, 1992.
4. Breyer Y., Freyd Z. Issledovaniya isterii / Y. Breyer, Z. Freyd // Freyd Z. Sobr. soch.: v 26 t. / Y. Breyer, Z. Freyd. – Sankt-Peterburg: VEIP, 2005. – S. 397.
5. Boss M. Vliyanie Martina Haydeggera na vozniknovenie alternativnoy psikiatrii / Medard Boss. // Logos. – 1994. – #5. – S. 88–100.
6. Wilke E. Stili provedeniya psihoterapevticheskoy raboty v simvoldrame / Eberhard Wilke // Tipologiya lichnosti v simvoldrame i drugih metodah psihoterapii. Sbornik nauchnyih rabot / Eberhard Wilke. – Stavropol: Grafa, 2009. – S. 6–13.
7. Grebin L. O. Fenomen povahy/nepovahy yak sotsiokulturnyi chynnyk nadannia psykhoterapevtychnoi dopomohy v strukturno-psykhodynamichnomu pidkhodi. Hlava 9 // Metodychni rekomendatsii shchodo vrakhuvannia sotsiokulturnykh chynnykiv v teorii ta praktytsi psykhoterapevtychnoi dopomohy osobystosti / [za redaktsiieiu Z. H. Kisarchuk]. — Kirovohrad: «IMEKS-LTD», 2013.
8. Greben L.A. Simvoldrama kak psihoterapevticheskiiy metod raboty s semeiy // Aktualni problemi psihologiyi. Tom III.: Konsultativna psihologiya i psihoterapiya : Zbirnik naukovih prats Institutu psihologiyi Imeni G.S.Kostyuka NAPN Ukrainy / Za red. Maksimenka S.D. – Institut psihologiyi Im.G.S.Kostyuka NAPN Ukrainy; - Millenium, 2003. – Vip.2.
9. Dezual R. Napravlennoe fantazirovanie / R. Dezual // K.G. Yung i sovremennyiy psihoanaliz / R. Dezual. – Moskva: CheRo, 1996. – (Hrestomatiya po glubinnoy psihologii). – S. 115–153.

10. Katatimno-imaginativnaya psihoterapiya kak psihodinamicheskaya obraznaya psihoterapiya: Sbornik statey / Pod red. Sadalskoy E.V. – Vyip. 1. – M.: Izdatelskiy dom «Atmosfera», 2008. – s. 10-25.
11. Kissarchuk Z. G. , Grebin L. O. The method of katathym-imaginative psychotherapy in the context of the features of its teaching.
12. Kisarchuk Z. H., Grebin L. O., Omelchenko Ya. M. Katatymno-imahinatyvna psykhoterapiia / Z. H. Kisarchuk, L. O. Grebin. Ya. M. Omelchenko // Osnovy psykhoterapii : navch.posib. / V. I. Bantser, L. O. Grebin, Z. V. Hryvul [ta insh.] ; pid zah. red. K. V. Sedykh, O. O. Filts, N. Ye. Zavatska. — Poltava : Alchevsk : TsPK, 2013. — 329 s. — S. 73-97.
13. Kisarchuk Z. H., Grebin L. O., Omelchenko Ya. M. Katatymno-imahinatyvna psykhoterapiia yak metod dopomohy postrazhdalym ditiam/ Z. H. Kisarchuk, L. O. Grebin. Ya. M. Omelchenko //Psykhologichna dopomoha postrazhdalym ditiam K.2016
14. Kisarchuk Z. H., Lazos H. P. Model korektsii nehatyvnykh perezhyvan pidlitkiv zasobamy katatymno-imahinatyvnoi psykhoterapii yak hlybynno zoriientovanoho metodu / Z. H. Kisarchuk, H. P. Lazos // Aktualni problemy psykhologii [T.3 : Konsultatyvna psykhologhiia i psykhoterapiia] : zb. naukovykh prats Instytutu psykhologii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy / za red. : S. D. Maksymenka, Z. H. Kisarchuk. — K. : In-t psykhologii imeni H. S. Kostiuka NAPN Ukrainy; Vydavets PP Lysenko M. M., 2010. – Vyp.7. – S. 189–211.
15. Kisarchuk Z. Teoretychni ta tekhnologichni aspekty zastosuvannia suchasnykh metodiv psykhodynamichnoi paradyhmy u vitchyznianykh sotsiokulturnykh umovakh // Aktualni problemy psykhologii. Tom III. : Konsultatyvna psykhologhiia i psykhoterapiia : Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykhologii imeni H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy / Za red. Maksymenka S.D. – Instytut psykhologii im.H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy; – K.: Lohos, 2014. – Vyp.10.
16. Kisarchuk Z. Lazos H. Katatymno-imahinatyvna psykhoterapiia: teoretychni ta tekhnologichni aspekty zastosuvannia u vitchyznianomu psykhoterapevtychnomu prostori // Teorii i tekhnologii zastosuvannia suchasnykh

- pidkhodiv do psykhoterapii u vitchyznianskykh sotsiokulturnykh umovakh: monohrafiia / Z.H.Kisarchuk, Ya.M.Omelchenko, H.P.Lazos ta in.; za red. Z.H.Kisarchuk. – K. – Kirovohrad: Imeks-LTD, 2014. S. 8-37
17. Lazos H.P. Tekhnolohii zastosuvannia hrupovoi katatymno-imahinatyvnoi psykhoterapii (HKIP) u roboti z pidlitkamy / H.P.Lazos // Naukovyi chasopys NPU imeni M.P.Drahomanova. Seriiia № 12. Psykholohichni nauky: Zb. nauk. prats. – K.: NPU imeni M.P.Drahomanova, 2014. – S. 99-108. (0,9 druk.ark.)
 18. Lazos H.P. Sotsiokulturna spetsyfyka u vykorystanni v roboti z pidlitkamy symvoldramatychnoho testu-motyvu «Try dereva» // Teorii i tekhnolohii zastosuvannia suchasnykh pidkhodiv do psykhoterapii u vitchyznianskykh sotsiokulturnykh umovakh: monohrafiia / Z.H.Kisarchuk, Ya.M.Omelchenko, H.P.Lazos ta in.; za red. Z.H.Kisarchuk. – K. – Kirovohrad: Imeks-LTD, 2014. S. 38-58
 19. Laplansh Zh., Pontalis Zh.-B. L 24 Slovar po psihoanalizu / Per. s frants. N.S. Avtonomovoy. — M.: Vyssh. shk., 1996. — 623 s.
 20. Leuner, Hanskarl: Katatimnoe perezhivanie obrazov: Osnovnaya stupen; Vvedenie v psihoterapiyu s ispolzovaniem tehnik snovideniy nayavu; Seminar: Per. s nem. – M.: Eydos, 1996. – 253 s., shemyi.
 21. Leuner H. Osnovy glubinno-psihologicheskoy simvoliki // Simvoldrama. Sbornik nauchnykh trudov / Pod red. Ya.Obuhova, V.Polikarpova. Mn.: Evropeyskiy gumanitarniy universitet, 2001.
 22. Omelchenko Ya. Kolyskovi pisni yak zasib vidnovlennia bazovoi rivnovahy travmovanykh ditei // Psykholohichna dopomoha postrazhdalym vnaslidok kryzovykh travmatychnykh podii: metodychnyi posibnyk / Z. H. Kisarchuk, Ya. M. Omelchenko, H. P. Lazos, L. I. Lytvynenko... Tsarenko L. H.; za red. Z. H. Kisarchuk. – K. : TOV “Vydavnytstvo “Lohos”. – 207 s
 23. Pechii P. Symvoldrama v kryzovii interventsii / Petro Pechii // Forum psykhiatrii ta psykhoterapii. – Tom 7. – Lviv, 2012.
 24. Prohrama pidhotovky fakhivtsiv za napriamom: "Psykhodynamichna psykhoterapiia z vykorystanniam

- katatymnykh imahinatsii" [Elektronnyi resurs] /Kisarchuk Z., Grebin., Omelchenko Ya., Lazos H. – Rezhym dostupu: <https://www.facebook.com/groups/404953356199183/1808840482477123/>
25. Psykholohichna dopomoha postrazhdalym vnaslidok kryzovykh travmatychnykh podii. Metodychnyi posibnyk / Z. H. Kisarchuk, Ya. M. Omelchenko, H. P. Lazos, L. I. Lytvynenko... Tsarenko L. H.; za red. Z. H. Kisarchuk. – K. : TOV "Vydavnytstvo "Lohos". – 207 s
 26. Rizzolatti G., Arbib M. A. Language within our grasp. Trends in Neurosciences, 21(1998), 188—194.
 27. Sadalskaya E. Perspektivnyi razvitiya katatimno-imaginativnoy psihoterapii: ot snovideniy nayavu k psihodinamicheskoy obraznoy psihoterapii // Katatimno-imaginativnaya psihoterapiya kak psihodinamicheskaya obraznaya psihoterapiya: Sbornik statey / Pod red. Sadalskoy E.V. – Vyip. 1. – M.: Izdatelskiy dom «Atmosfera», 2008. S. 61-79
 28. Ferentsi, Sh. Sobranie nauchnykh trudov. — Izhevsk: ERGO, 2013.
 29. Freyd Z. Vvedenie v psihoanaliz. Lektsii // Per. s nemetskogo G.V. Baryshnikovoy; Lit. red. E.E. Sokolovoy, T.V. Rodionovoy – Moskva: Nauka, 1989 – s.456
 30. Haygl-Evers A. i dr. Bazisnoe rukovodstvo po psihoterapii // SPb.: Rech, Vostochno-Evropeyskiy institut psihoanaliza. – 2001
 31. Hennig H. O dinamike slova i obraza v analiticheskom protsesse – razmyishleniya ob opredelenii mesta katatimno-imaginativnoy psihoterapii (KIP) // Katatimno-imaginativnaya psihoterapiya kak psihodinamicheskaya obraznaya psihoterapiya: Sbornik statey / Pod red. Sadalskoy E.V. – Vyip. 1. – M.: Izdatelskiy dom «Atmosfera», 2008. S. 61-79
 32. Hennig H., Fikencher E., Barke U., Rozendal Otnosheniya i terapevticheskie imahinatsii. Katatimno-imaginativnaya psihoterapiya kak psihodinamicheskii protsess.
 33. Horn G., Shest etapov razvitiya rebenka v zerkale simvoldramy. (Vyistuplenie na Mezhdunarodnom simpoziume po problemam psihoterapii i profilaktiki psihicheskikh narusheniy u podrostkov, g. Kaluga, oktyabr 1997 g.) // Simvol

- i Drama. Sbornik statey. – Harkov: Region-inform, 2000, # 1 (1), s. 18-32
34. Shevchenko N.F. Psykholohichna dopomoha khronichno somatychnym khvorym: dosvid vykorystannia metodu symvoldramy // Aktualni problemy psykholohii. Tom. 3.: Konsultatyvna psykholohiia i psykhoterapiia: Zb. Naukovykh prats Instytutu psykholohii im.H.S.Kostiuka APNU / Za red. Maksymenka S.D., Kisarchuk Z.H. – Nizhyn: MILANIK, 2007. – Vyp.4. S.194-202
 35. Shlonska O.O. Vykorystannia katatymno-imahinatyvnoi psykhoterapii v roboti z batkivskoiu hrupoiu // O.O.Shlonska / // Aktualni problemy psykholohii. Tom III. : Konsultatyvna psykholohiia i psykhoterapiia : Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy / Za red. Maksymenka S.D. – Instytut psykholohii im.H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy; - Vydavets Lysenko M.M., 2012. – Vyp.8.
 36. Shumakova L.P. Katatymne perezhyvannia obraziv yak metod psykhotiahnostyky ta psykhotekorektsii simeinykh stosunkiv // Aktualni problemy psykholohii. Tom III.: Konsultatyvna psykholohiia i psykhoterapiia : Zbirnyk naukovykh prats Instytutu psykholohii imeni H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy / Za red. Maksymenka S.D. – Instytut psykholohii im.H.S.Kostiuka NAPN Ukrainy; – Milenium, 2003. – Vyp.2.
 37. Yung K. G. Analiticheskaya psihologiya: teoriya i praktika. Tavistockskie lektsii //SPb.: Izdatelskiy Dom «Azbuka-klassika. – 2007
 38. Arnheim R. Visual thinking. Berkeley and Los Angeles: California UP, 1967
 39. Bahrke U., W. Rosendahl Psychotraumatologie und Katathym-imaginative Psychotherapie U. Bahrke, W. Rosendahl (Hrsg.) 2001 Pabst, Lengerich (травма)
 40. Frank,L.:Affektstörungen. Studien über ihre Ätiologie und Therapie. Julius Springer Verlag, Berlin 1913
 41. Happich, C.: Das Bildbewußtsein als Ansatzstelle psychischer Behandlung. Zbl. Psychother. 5 (1962) 633
 42. Hennig H. Zum Übertragungs-und Gegenübertragungsprozeß in der Katathym Imaginativen Psychotherapie //www. oegatap. at. – C. 7.

43. Hennig H., E. Fikentscher, U. Bahrke, W. Beziehung und therapeutische Imaginationen Katathym Imaginative Psychotherapie als psychodynamischer Prozess Ein Leitfaden
44. Horn, Sannwald, Wienand Katathym Imaginative Psychotherapie mit Kindern und Jugendlichen 2006 Ernst Reinhardt Verlag München Basel
45. Kottje-Birnbacher, L. (1987): Gruppentherapie mit dem Katathymen Bilderleben. Tiefenpsychologische Arbeit und strukturierende technische Parameter. Prax Psychother Psychosom 32, 35-45
46. Leuner H. Katathymes Bilderleben. Ergebnisse in Theorie und Praxis. 2. Aufl. Huber. Bern. 1983. – S. 209 – 215 (+психосоматика)
47. Leuner H. Lehrbuch des Katathymen Bilderleben, Huber, Bern 3. – 1994.
48. Leuner H. Lehrbuch des Katathym-imaginativen Psychotherapie: Grundstufe, Mittelstufe, Oberstufe. 3. korr. und erw. Aufl. Bern; Göttingen; Toronto; Seattle: Huber, 1994.
49. Leuner H., Horn G., Klessmann E.: Katathymes Bilderleben mit Kindern und Jugendlichen, 3. Aufl. Reinhardt, München 1990
50. Schnell Monika Imaginationen im Dialog. Zur Dynamik der Übertragungs- und Gegenübertragungsprozesse in der KIP // Kottje-Birnbacher, L., Sachsse, U. & Wilke, E. (Hrsg.). Psychotherapie mit Imaginationen. Mit einem Vorwort von Gerald Hüther. Bern: Huber 2010
51. Sediak Franz Neue Wege – neue Motive in der KIP// Imagination, Nr. 3/1995 S.5-19
52. Siefert H. I. Imagination und Kommunikation im antiken Asklepioskult //Katathymes Bilderleben. – 1980.
53. Silberer, H.: Bericht über die Methode, gewisse symbolische Halluzinationserscheinungen hervorzurufen und zu beobachten. Jb. psychoanalyt. psychopathol. Forsch. 1 (1909) 302
54. Silberer, H.: Symbolik des Erwachens und Schwellensymbolik überhaupt. Jb. psychoanal. psychopatholog. Forsch. 3, (1912) 621
55. Wilke, E., Kottje-Birnbacher, L., und H. Leuner (Hg.): Das Katathyme Bilderleben in der psychosomatischen Medizin. Huber, Bern, (+психосоматика)
56. Weber T., Shah H. Trauer und Trauma. –2013 [Электронный

Grebin L.O. Guided Affective Imagery as a structural-psychodynamic method. The article presents Guided Affective Imagery as a structural-psychodynamic method of psychotherapy. The methodology of constructing psychotherapeutic models is implemented. The structure of psychotherapeutic methods in general, components of the structural-psychodynamic method in particular is considered: anthropology; periodization of development; model of psychopathology and the principles of symptom formation; forms of therapeutic effect.

Key words: Guided Affective Imagery, KIP, Katathym-imaginative Psychotherapy, Hanscarl Leuner, structural psychodynamic model of psychotherapy, methodology, construction of psychotherapeutic models, psychotherapeutic anthropology, periodization of development, model of psychopathology, principles of symptom formation, forms of therapeutic influence, clinical practice

Відомості про автора

Гребінь Людмила Олександрівна, старший науковий співробітник лабораторії консультативної психології та психотерапії Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України, психотерапевт. Київ, Україна.

Grebin Liudmyla, senior researcher of laboratory of Counseling Psychology and Psychotherapy, G.S. Kostiuk Institute of Psychology of the National

Academy of Pedagogical Sciences (NAPS) of Ukraine, psychotherapist. Kiev, Ukraine.

e-mail: lyudmila_grebin@ukr.net

РЕФЕРАТ

Гребінь Л. О.

Кататимно-імагінативна психотерапія як структурно-психодинамічний метод.

У статті представлено кататимно-імагінативну психотерапію як структурно-психодинамічний метод психотерапії. Реалізовано методологію побудови психотерапевтичних моделей. Розглянуто структуру психотерапевтичних методів загалом, складові

структурно-психодинамічного методу зокрема: психотерапевтичну антропологію (модель людини); періодизацію розвитку; модель психопатології та принципи симптомоутворення; форми терапевтичного впливу. Визначено поняття онтологічної структури, форм її здійснення та змістовного наповнення. У викладі матеріалу використані схематизація, геометричні метафори, які дозволяють відображати у просторі співвіднесення понять та частин структури понять.

Ключові слова. Кататимно-імагінативна психотерапія (КІП), структурно-психодинамічна модель психотерапії, методологія, побудова психотерапевтичних моделей, психотерапевтична антропологія, періодизація розвитку, модель психопатології, принципи симптомоутворення, форми терапевтичного впливу, практикування КІП

УДК 159.9-016 -22 -63- 64.22 -64.26 -72 -8 : 615.851

Григор'єва С. В.

ДОСЛІДЖЕННЯ АСИМЕТРІЇ МОЗКУ ТА ЇЇ ВПЛИВУ НА ВЗАЄМИНИ У ДІАДІ «МАТІР-ДИТИНА»

Григор'єва С.В. Дослідження асиметрії мозку та її впливу на взаємини у діаді «матір-дитина». У статті розглянута роль асиметрії мозкових структур матері і дитини у формуванні патологічної або нормальної прив'язаності. Дослідження асиметрії мозку матері та дітей було проведено за допомогою тестів асиметрії, що ґрунтуються на ресстрації поз. Зіставлялися результати показників тесту пізньої асиметрії матері та її дитини підліткового віку. Була виявлена високо достовірна кореляція зі зворотним зв'язком за провідним оком. Такі результати можуть вказувати на варіабельність домінантності структур мозку матері та дитини локалізовану в таламусі, де розташовані «зорові» або «чутливі бугри». На основі цих досліджень нами створена і описана модель структури взаємодії таламічного водія α - ритму дитини і α -ритму матері в нормі і в патології.

Ключові слова: діада матір-дитина, прихильність, функціональна спеціалізація півкуль, α -ритм, післяродовий стрес, патологія розвитку, позна асиметрія.